

בעזרת השם יתברך

וועד העירוב

128 - 2 עמודים

תמצית יסודי

ההיתר לסדר

עירוב

בבארא פארק

מהגאון הרב מנשה

קליין שליט"א

בעל שאלות ותשובות

משנה הלכות ח"י חלקים

העירוב בבית פארק

תמצית יסודי היתר לסדר עירוב כבארא פארק

א) העיר ברקלין הוא מוקף מג' צדדין כמים כימים ומהרות והישוב של העיר נמשך עד המחיצות, והנה מלבד שהימים וההרות שהם מחיצה בידי שמים (ועיין שו"ת שכ יעקב סי' י"ז) שכתב דמיום הוסדה הקהלה דראטערדאם נהגין בשבת היתר טלטול כעירות המוקפים חומה על סמך שהמים מקיפין אותה והאג נמי באותה חומה כמו ראטערדאם עיר פריז רק מים מקיפים אותה וגם כהאג נהגין היתר טלטול בשבת והראה לי כתוב וחתום מן שלשה עמורי עולם באוני ארץ חכמי ספרד שהיו רבנים וחכמים בק"ק ראטערדאם גם יש להם היתר מהמנתא מן הגאון חכם צבי כמבאר בשו"ת סי' ה' והמהרשים כהגהות לא"ח סי' שס"ג הכיא לשון רבינו בעל הלכות גדולות מוכח באור זרוע עירובין סי' קס"ד, עיר המוקפת מכל צדדיה כנהר זה הוא ערוכה ואין צריכה אלא ערוכי חצירות לערב בפת, ופסקו הפוסקים דשלש דורות מוקפות נמי הוה רה"י מן התורה ועיין משנה טהרות פ"ו מ"ט הפרן רה"י לשכת ובר"ש ותני"ט שם כשם הערוך, מגדל שלש דהותיה בתוך הים ורוח אחד ביבשה ובש"ע סי' שמ"ה כמג"א בשם הרא"ש וסי' שס"ג ס"א כביאור הלכה וכשו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' ק"ח ובסי' ק"ב הכיא דעת הנוכ"י שכל הפוסקים לא ס"ל כחוס' עירובין כ"ב לחלק בין מחיצה בידי אדם למחיצה בידי שמים ועיין דעת תורה סי' שס"ג מלבד זה הנה יש לו ג"כ מחיצות עשויות בידי אדם בגידוד החוף למעלה או למטה וגם בצד הרביעי על כמה מקומות יש מחיצה ורק צריך כמה חקונים ע"י צה"פ אשר לפ"ו לכ"ע ברקלין אין לו רין רה"ר.

ב) שיטת גדולי הפוסקים שהגטיעה במכוניות וברככת אינה נחשבת הליוך רבוקעים בו בעינן כרגלים עיין שו"ת בית אפרים וביושעות מלכו סי' כ"ז שמסלת הברול היא רשות היחיד ובשו"ת מהרש"ם ח"א סי' קס"א ובשו"ת תקות זכר"י דף מ' ובית אב תנינא עמוד ע"א ואום אני חומה נתיב י"ב.

ג) דעת הבית אפרים כחשוכת הבית החדשות כסופו (והוכח כחו יהושע) מרן החזו"א ובית שערים שכל הערים הגדולות שהרחובות כמיות בכתיים משני צדיהם וצד הג' וגם פעמים צד הר' פוגע כשוה. של בחיים זה לעומת זה אינם רה"ר דאורייתא אם העומד מרוכה על הפרוץ ולפ"ו כל העירות בזמינו עשויות באופן זה ואין להם רין רה"ר כלל ועיין שו"ת מהר"י שטייף שג"כ פשיטא ליה כן.

ד) שיטת חוס' סוכה דף ד' והשו"מ ח"א סי' רנ"א והאב"י והגמ"ר"ש"ם לענין דלתות

אום אני חומה

נעולות כתבו דלענין מחיצות שכתב לא בעינן מחיצות מדין מחיצות אלא כל שמונע רבים מלעבור יש לו רין מחיצה ולפיכך היכי דלפי החק משר העיר שאסור לעבור שם לא ה"י רה"ר כיון דע"פ חק המדינה אסור להלך שם וא"כ בעירות גדולות שלנו שע"פ חק העיר והמדינה אסור להלך כרחוב כאמצע הדרך וה"ל רין דשר העיר מונע מלעבור ולא ה"י רה"ר.

ה) שיטת המאירי עירובין נ"ט רבעירות של מלכים גדולים אפילו מסר המלך הדרכים לרבים לדריסת הרגלים כל ששייר לעצמו הדרכים שכיוד לשונותם לפי רצונו אפילו נתנם במתנה גמורה שלא במס הואיל ושייר לעצמו הדרכים אפילו היו שם שש עשרה אמה ואפילו מצוים שם ששים רובא אין זה רה"ר נמצא עכשו עירות של מלכים שאין בהם חיוב רה"ר גמורה ע"ש וא"כ הכ"ג בעירות שלנו שהרחובות שייכים להממשלה ומשלמין מס וכ"ז הפלענינג קאמיטע לשנת לפי ראות עיניהם אין כאן רה"ר בעירות גדולות וכ"ש על הדרכים (היי ועי"ש ששייך להממשלה).

ו) לפמ"ש הגרע"א והח"ס והכנס"י רבמי נהר הנקרשים כיון דהרכה בנ"א מתפחדין ללכת על הקרה שלא יתמוטטו מקרי לא ניהא תשמישתיה ועריף הוא מהא דעירובין ו' דאיכא גידודי ואין נח תשמישתיה וא"כ כ"ש בעירות גדולות שלא זה כלכד שלא ניהא תשמישתיה אלא שיש איסור להשתמש כאמצע הדרך מצד הממשלה וגם להלוך הוא סכנה גדולה שלא יהרג ממכונה ואפילו לעבוד כשהאור יודק ג"כ צריך לפחד לעבוד וגם מעכבים מלעבוד קודם שישתנו מארום לידוק ודאי כה"ג לא מקרי ניהא תשמישתיה וליכא תשמיש מרווח ולא ה"י רה"ר.

ז) שיטת רוב הראשונים רה"ר בעינן שיהיו המבואות מפולשים משני ראשיהן זה לעומת זה ושהיו מפולשים לסרטיא או לפלטיא וצריך דוקא שיהא מכונן משער לשער כ"כ רש"י והרמב"ן והתוס' והרשב"א והאהל מועד וסמ"ג והש"ע ומג"א וכנראה דעכ"פ רובא דרובא דהפוסקים ס"ל רבני מפולש דוקא ומכונן משער לשער ולפ"ו בעירות גדולות ליכא שום מקום כמעט מפולש משער לשער ואדרבה בעירות קטנות נמצא הרכה מפולש.

ח) שיטת הערוך השלחן סי' שמ"ה ס"ט רה"ר לא ה"י רק בשאין בעיר רק רה"ר אחד לשני צדרי העיר כגון מזרח ומערב או ררום וצפון וכל אנשי המקום פונים דרך אותו רשות הרבים אבל אם יש עוד מבואות וקצת אנשי המקום פונים אלו לכאן ואלו לכאן דרך אחרת כה"ג לא ה"י רה"ר ולפ"ו בדין נמי איכא כמה דרכים.

ט) שיטת הא"ז דכשתי מחיצות מפולשות זו כנגד זו נמי לא ה"י רה"ר דאורייתא והביאו הבית אפרים והגר"י שטייף לסניף ומרן בכית שערים הוסיף רבמכ"י עקום בשתי מחיצות עקומות לכ"ע לא ה"י רה"ר דאורייתא ולפ"ו הכ"ג בעירות גדולות והרחובות עקומות ומשני צדיהם מחיצות לכ"ע לא ה"י רה"ר.

י) שיטת כל הפוסקים דרה"ר עכ"פ בעי' דרך מופקר לרבים שכל אחד עושה בו והולך כרצונו בלי שום עיכוב בין על ההליוך בין על התשמיש וכמ"ש הריטב"א כ"כ ר"ה מפניו א"כ בדין שאין מניחין להשתמש כלל וגם אינו מופקר כלל וגם בכמה מקומות אין

מניחין כרחוק לילך רק בבית אחד וברחוק השני ככיון שני כגון כאחד למזרח והשני למערב וגם רק במכוונת ולא ברגלים כה"ג לכ"ע לא הוי רה"ר.

(יא) הנה ברשות הרבים מקורה קי"ל רה"ל כרמלית וככארא פארק יש הרכבת הנקרא עלעצטיטעט טרעניס שתחתיו הוה מקורה א"כ התם רה"ל כרמלית לכ"ע ולדעת הגאון ר' מיכאל דוב הייסמאנעל זצ"ל אמרנן פי תקרה יורד וסותם בהני עליועטארס ואפילו להתולקים עכ"פ מקורה הוה לכ"ע והוא רחב יותר מד"א כה"ג שבפנים הרכבת לכ"ע ליכא רה"ר וליכא שם ששים רבוא בוקעים ורה"ל כמקוף במחיצות לדעת הגמ"ד הנ"ל ולדין עכ"פ מהני מטעם צה"פ.

(יב) בענין הגשרים שיוצאים מברוקלין לנא יארק ולשאר מקומות כבר נחברו רכל הגשרים יש להם צורת הפתח ונכתבו תאורי צורת הפתח על ידי הגר"צ כמבואר במכתב להגרת"ע והחזו"א ובאגרות משה סי' קל"ט להגר"מ פיינשטיין שליט"א.

(יג) אופני היתר שכתבנו רובם מותרים אפילו לפי שיטת המשכנות יעקב שס"ל דאין לחלק בין ששים רבוא לפחות מששים רבוא ופסק רכל שיש רחב ט"ז אמה אפילו אין בה ששים רבוא בוקעין וגם לענין צה"פ חלק והדברים מפורסמים אבל באופני היתר אינו מפולש או בהיקף מחיצות מג' רוחות ועוד גם הוא ז"ל מודה דמות לערב וכה"ג כתב להדיא הגר"ש"ד חבר הבר"צ כוארשא כמכתבו שההיתר של אינו מפולש מהני אפילו למשכ"י ולפ"י כתב רבעירות קסטנא שדרך המלך עובר שם ומפולש מעבר לעבר יש יותר חשש מעידות גדולות כי ההיתר של ששים רבוא תלוי במחלוקת אלא שאנן קבלנו להיתר אבל ההיתר שאינו מפולש מוסכם ונחשב מרוב הפוסקים וכן כוארשא נוהגין כן מדורות שלפנינו בחיקון עירובין כלי לחוש לר"ה דאורייתא להצריך ולתות.

וכתב הסמ"ג במ"ע א' מד"ס (הלכות עירובין) לאחר שהביא רכרי רב האי גאון ז"ל דבימי ירמיה הנביא לא שמרו גזירת שלמה המלך לערב בחצרות ולשתף במבואות אלא היו מוציאים כלי עירוב ומתוך כך היו מביאין מן העיירות שסביבות ירושלים כל משא מבתיהם דרך סרטיא שמעיר לעיר שהוא רשות הרבים ומביאין אותן משאות בשערי ירושלים ולכן כשהזהיר ירמיה על גוף האיסור של תורה הזהיר גם על גזירת שלמה שלא להוציא שום משא אף מן הבית לחצר אלא אם כן עירבו וזהו לשון הנביא כה אמר ה' השמרו בנפשוהיכם ואל תוציאו משא ביום השבת והבאתם בשערי ירושלים זה גוף האיסור של תורה ואחר כך אמר ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת זו גזירת שלמה המלך כי לבני ירושלים היה מזהיר, וכבר אמרנו כי מן התורה מותר להוציא מן הבתים לרחובות ירושלים אלא וראי על גזירת שלמה הזהיר מפי הגבורה, שעל ידי שעברו גזירתו באו לגוף של תורה עכ"ל"ק ע"ש הנה מבואר שלפי שלא עירבו עירובי חצרות ושתופי מבואות ולא שמרו מצות שלמה המלך וגזירתו באו לירי חילול שבת דאורייתא והשומר מצות המלך הוא סיג לתורה ולשמירת שבת קודש שמעה עמי בינה זאת.

דברי הכותב בידיים רותמות למען כבוד וקדושת שבת ותתפלה שלא אנשל חי

בכ"ר הלכה, בני יידישם דושה"ט ושכ"ג ביידידות ובלב ונפש

מנשה הקמן